

ENFLASYONUN ÇÖZÜMÜ BİR BAŞKA BAHARA

Ülkemizin bir türlü çözülemeyen yapısal sorunlarının başında enflasyon geliyor. Bununla bağlantılı olarak, makroekonomik göstergelerde süreklilik arz eden gelişmeler yaratamıyoruz. Finansal istikrarı ve fiyat istikrarını öncelikle tesis etmeden makroekonomik istikrarı oluşturmada sürdürülebilirlik sağlayamayacağımızı bilmeliyiz. Faiz-enflasyon nedenselliği konusundaki anlamsız tartışmalar milletimizin ödeyeceği faturaları büyütmekten başka bir işe yaramıyor. Bugünkü döviz çıkışı ve rezerv durumunu göz önünde tutarsak faz indirmeye kalkmak döviz kurunu ve enflasyonun yükselmesine neden olur.

Mart ayı enflasyon rakamları yeni açıklandı. TÜİK'e göre Mart ayında TÜFE aylık bazda yüzde 1,08, yıllık bazda yüzde 16,19 oranında arttı. Endeksteeki 415 maddeden 287 maddenin ortalama fiyatı artarken 93 maddenin ortalama fiyatı düştü. İşlenmemiş gıda, enerji, alkollü içki, tütün ve altın hariç olmak üzere hesaplanan özel kapsamlı TÜFE göstergesi (B) yıllık yüzde 17,49, aylık yüzde 1,26 arttı. TÜİK'in aylık %1,08 oranına karşın bir grup akademisyenin (ENAG) benzer yöntemle hesapladığı enflasyon oranı ise % 3,36. Aradaki büyük farkı Metropol araştırma şirketinin anketinde gözlemek de mümkün. Bu araştırmaya göre, halkın hissettiği enflasyon oranı büyük çoğunlukla yüzde 30-40'lar civarında. Merkez Bankası enflasyonun yükselişine ilişkin olarak döviz kuru hareketleri ile arz kısıtlarını gerekçe olarak gösterdi. Üretici Fiyat Endeksi (ÜFE)'de ise tablo daha vahim. ÜFE Mart ayında aylık yüzde 4,13, yıllık bazda ise yüzde 31,20 oranında arttı. ÜFE-TÜFE farkı süreç içinde talep ve kredi oranlarının yükseldiği, kur geçişkenliğinin devam ettiği dönemlerde fiyatlara yansımaya engel olacak ve enflasyon probleminin çözümü daha da zorlaşacak. Söz konusu farkın fiyatlara yansımaması halinde ise reel sektör bilançoları bozulacak, hatta iflaslar bile söz konusu olabilecek. Ocak-Mart döneminde TÜFE toplam yüzde 3,71 oranında, ÜFE ise yüzde 8,21 arttı. Bu artışlar, rekor artışlar. Mevsimsellikten arındırılmış özel kapsamlı TÜFE göstergelerinin yıllıklandırılmış üç aylık ortalamaları yüzde 18-20'ler civarında. Bütün bu göstergeler faiz indirimlerinin kısa vadede zorlaştığını, enflasyonun önümüzdeki aylarda daha da yükseleceğini söylüyor. Makul reel faiz hesabında artık beklenen enflasyon yerine gerçekleşen enflasyon dikkate alınmaya başlanacak. ÜFE-TÜFE farkının açılması, son Merkez Bankası Başkan değişikliğinden itibaren döviz kurunun yaklaşık yüzde 13 yükselmesi, yerleşiklerin bir miktar döviz satışına rağmen ters dolarizasyonun başlamasına engel oluyor. Son merkez bankası başkan değişikliği gibi kendi ayağımıza kurşun sıkmaktan vazgeçmiyoruz.

Küresel koşullar yavaş yavaş gelişmekte olan ülkelerin aleyhine dönüyor. Bu süreçte, en çok etkilenecek ülkeler dış ödemelerde kırılabilirliği yüksek, rezervleri düşük ve kredibilitesi azalmış Merkez Bankalarının olduğu ülkeler olacak. Ülkemizin temerrüt risk priminin (CDS) son iki haftada 150 baz puandan fazla yükselmesi bu anlamda söz konusu koşullardan yüksek seviyede etkileneceğimizi gösteriyor. Diğer yandan, petrol fiyatları, uluslararası gıda ve emtia fiyatları küresel büyümeye paralel artış eğiliminde. Döviz kurundaki kayıpları da göz önünde tutacak olursak önümüzdeki dönemde ithal maliyetlerimiz de yükselecek. Bugünkü enflasyonun yapısı hem arz ve hem de talep yönlü, yani hem maliyet hem de talep yönlü enflasyonu birlikte yaşıyoruz. Üretimimizin ithal ağırlıklı yapısını değiştirmeden enflasyonda başarılı sonuçlar almak mümkün olmuyor.

Enflasyon gelir dağılımını bozan, haksız ve kanunsuz bir vergi niteliğindedir. Halkın cebindeki parayı sürekli azaltır. Ahlaksızlığı körükler. Gelir dağılımını yüksek gelirli lehine bozar. Sabit gelirlerin satın alma güçleri bu ortamlarda sürekli azalır. 2003 yılındaki 100 TL'nin bugünkü değeri 17,6 TL'dir. Bir başka deyişle 100 TL'nin satın alma gücü yüzde 82,4 oranında azalmış durumda. Reel kur efektif endeksinin 65'lere gelmesi de bu gelişmelerin sonucunda. Enflasyonist süreçte rasyonel beklenti ve fiyatlamalar bozuluyor, yatırımcılar yatırım yapma kararlarını erteliyor, tasarrufçular da tasarruflarını korumak amacıyla döviz cinsi birikim yapmaya yöneliyorlar. Dolayısıyla, enflasyon sorununu çözmeden bir yere varmamız mümkün değil. IMF'in en büyük altmış ekonomisi içinde en yüksek enflasyon oranına sahip beşinci ülkesiyiz. Bizden öncekiler Venezuela, İran, Arjantin ve Nijerya. Bu ülkeler grubunda sıralanmayacak ülkemiz hiç hak etmiyor. Bu nedenle, kamusu ve özeliyle tasarrufçusu, yatırımcısı, tüketicisi, yazılı ve görsel medyası, velhasıl tüm toplum katmanlarıyla bu sorunun çözümünde consensus (uzlaşma) yaratmalıyız.